

Maaseutuohjelman luonnon monimuotoisuutta ja maisemaa edistävien toimenpiteiden arviointi: keskeiset johtopäätökset ja suositukset

Janne Heliölä, SYKE

Maaseutuohjelman arviointien tulosseminaari, 10.10.2019

S Y K E

Arvioidut alatoimenpiteet (4A)

Kohdealan 4A tavoitteita luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen turvaamisesta edistävät ensisijaisesti seuraavat ohjelmatoimenpiteet:

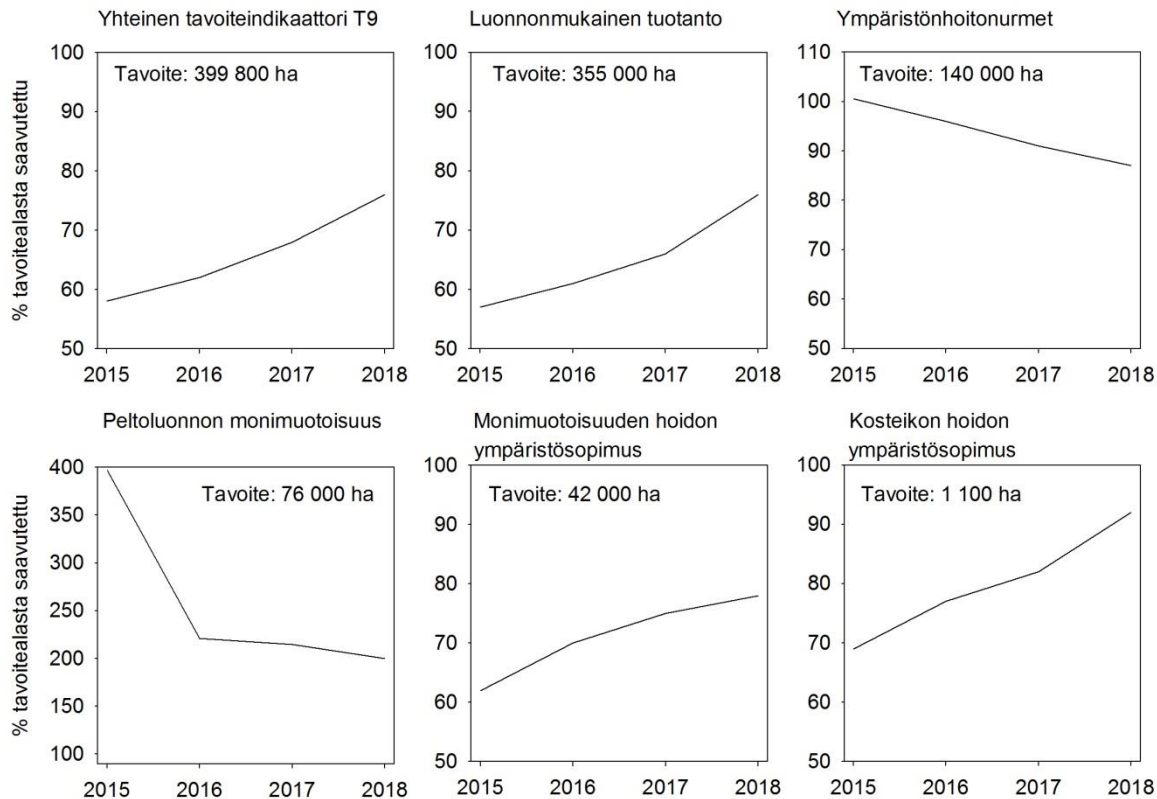
- M01 Koulutus
- M02 Neuvonta
- M04.4 Ei-tuotannolliset investoinnit
- M10 Ympäristökorvaukset
- M11 Luonnonmukainen tuotanto
- M13 Luonnonhaittakorvaukset
- M16.1 Yhteistyö, innovaatioryhmät
- M16.2 Yhteistyö, pilotit, uudet tuotteet ja menetelmät
- M16.5 Yhteistyö, ilmastonmuutos

Toissijaisesti kohdealaan 4A vaikuttavat seuraavat ohjelmatoimenpiteet:

- M07.1 Peruspalvelut ja kylien kehittäminen, hoitosuunnitelmat
- M07.6 Peruspalvelut ja kylien kehittäminen
- M14 Eläinten hyvinvointikorvaukset
- M16.9 Yhteistyö, maataloustoiminnan monipuolistaminen
- M19 Leader

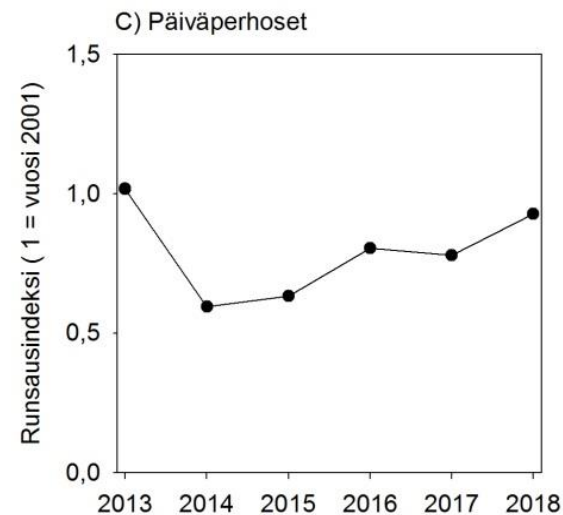
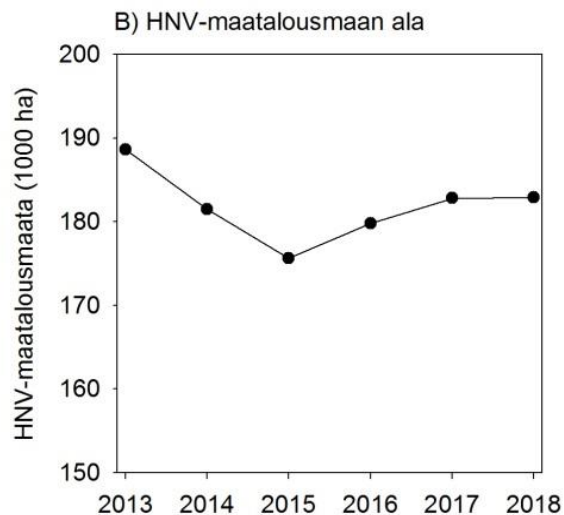
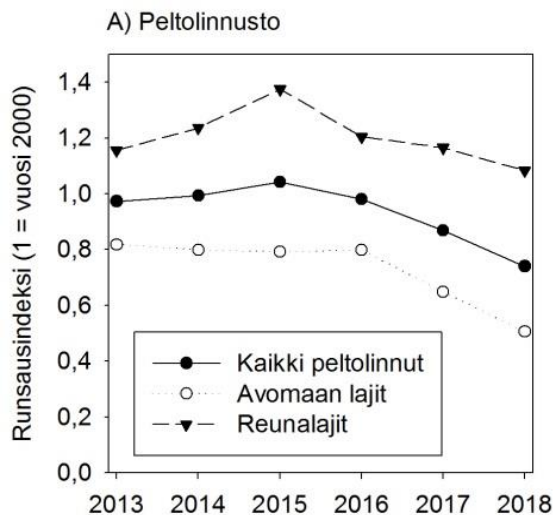

Tuloksellisuuden mittareista moni kehittynyt hyvin, mutta osin tavoitteista vielä jäätty

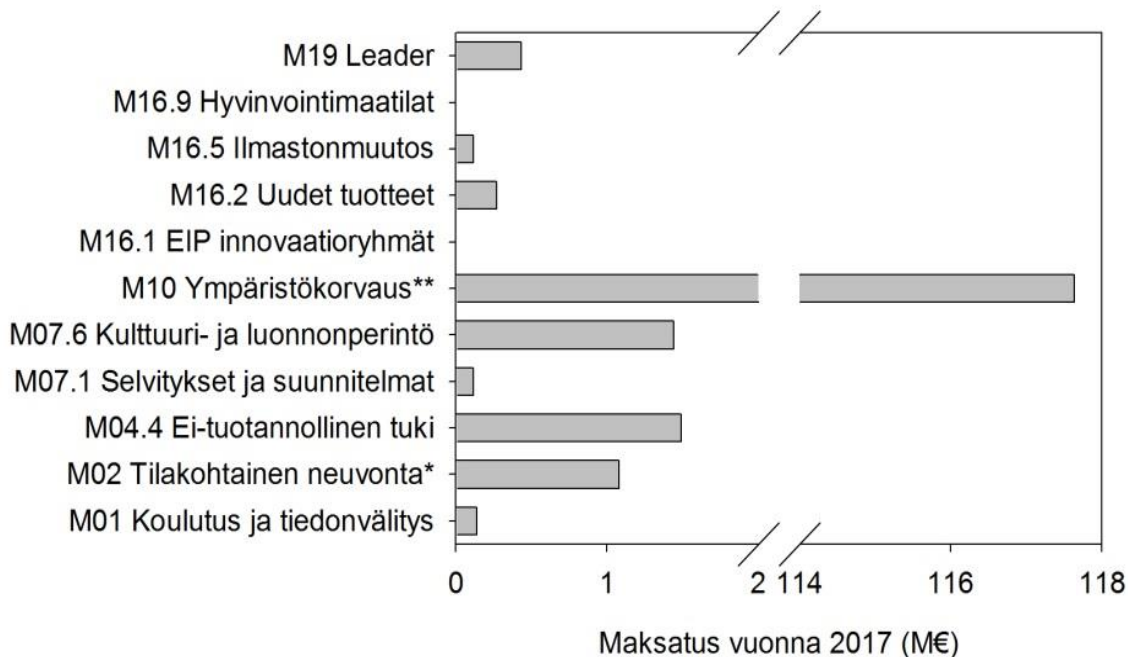
Pydytyt vaikuttavuusmittarit raportoitiin - mutta suora yhteys maaseutuohjelmaan puuttuu

- Kertovat yleisesti maatalousluonnon tilasta – eivät ohjelman vaikuttavuudesta.
- Siksi näitä indikaattoreita ei voitu soveltaa suoraan arvioinnin työkaluina.

Monimuotoisuusvaikutteisiin toimenpiteisiin käytetty rahoitus eri alatoimenpiteissä

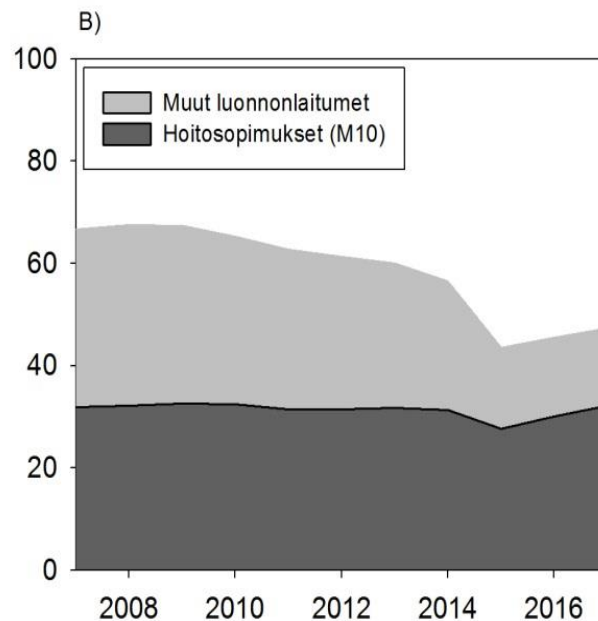
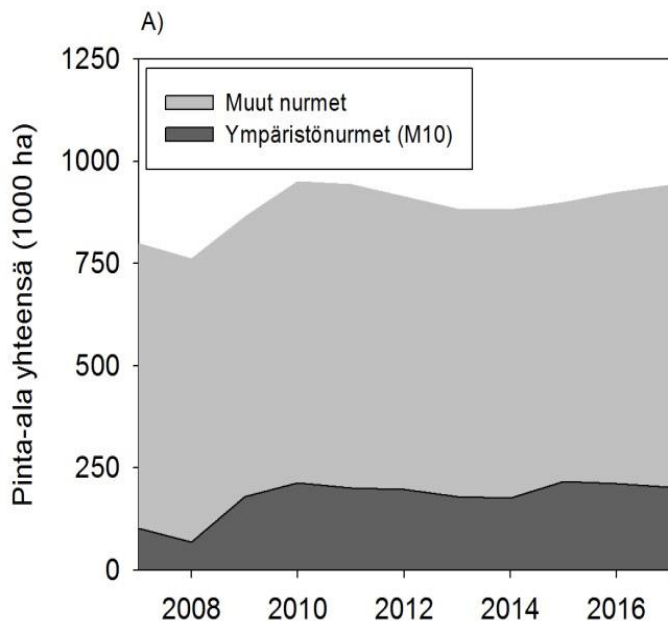
- **M10** ympäristökorvaus on ylivoimaisesti tärkein osa ohjelmaa.
- **M04.4** ei-tuotannolliset investoinnit ovat kokoaan tärkeämpi toimenpide.

Huom:
- Ei Luomu, LHK ja EHK
- M10 vain lohko-kohtaiset toimet ja ymp.sopimukset

M10: erilaiset tuotannon ulkopuoliset nurmet sekä luonnonlaitumet vaikuttavuuden keskiössä

- LHP-nurmia ym. ollut vuosittain noin 200 000 ha.
- Valtaosaa maamme luonnonlaitumista hoidetaan ympäristösopimuksilla.

Hanketoimenpiteillä vain vähäistä merkitystä luonnon monimuotoisuudelle

- Useimpien hankemuotoisten toimenpiteiden tavoitteet muualla.
 - Tuotannon monipuolistaminen, asumisen viihtyisyys, ...
- Muutamia luontovaikutteisia hankkeita alatoimenpiteissä **M07.6** Kulttuuri- ja luonnonperintö sekä **M07.1** Selvitykset ja suunnitelmat.
- **M19** *Leaderin* kautta rahoitettu erittäin vähän lumo-hankkeita.

Toiveita uuden rahoituskauden valmistelijoille: säilyttäkää ainakin se, mikä jo toimii!

- **M10** vaikuttavimmille toimenpiteille **vähintään nykyinen rahoitus**.
- Samoin **M04.4** ei-tuotannollisille investoinneille.

Monimuotoisuus- hyödyt	Ympäristökorvauksen toimenpide	Yhteensä	
		Ala, 1000 ha	Maksatus, M€
+	Orgaanisen katteen käyttö	4,1	1,98
	Kerääjäkasvit	118,9	11,87
	Saneerauskasvit	6,2	1,86
	Talviaikainen kasvipeitteisyys, 20 %	207,3	0,83
	Yhteensä (+)	336,5	16,54
++	Monivuotiset ympäristönurmet	2,8	0,14
	Viherlannoitusnurmet	21,9	1,18
	Talviaikainen kasvipeitteisyys, 40-80 %	1 227,4	39,61
	Kurki-, hanhi- ja joutsenpelto	0,9	0,52
	Yhteensä (++)	1 253,0	41,45
+++	Suojavyöhykkeet	56,0	26,30
	Luonnonhoitopeltonurmet	75,7	8,60
	Monimuotoisuuspellot	21,6	6,44
	Kosteikkojen hoidon ympäristösopimus	0,8	0,38
	Yhteensä (+++)	154,1	41,72
++++	Monimuotoisuuden ja maiseman hoidon ympäristösopimus	29,1	14,74
	Yhteensä (++++)	29,1	14,74
	<i>Ympäristökorvaus yhteensä</i>	<i>2 064,5</i>	<i>215,50</i>

Jatketaan laaja-alaisesti maatalousluontoa ylläpitäviä ohjelmatoimenpiteitä

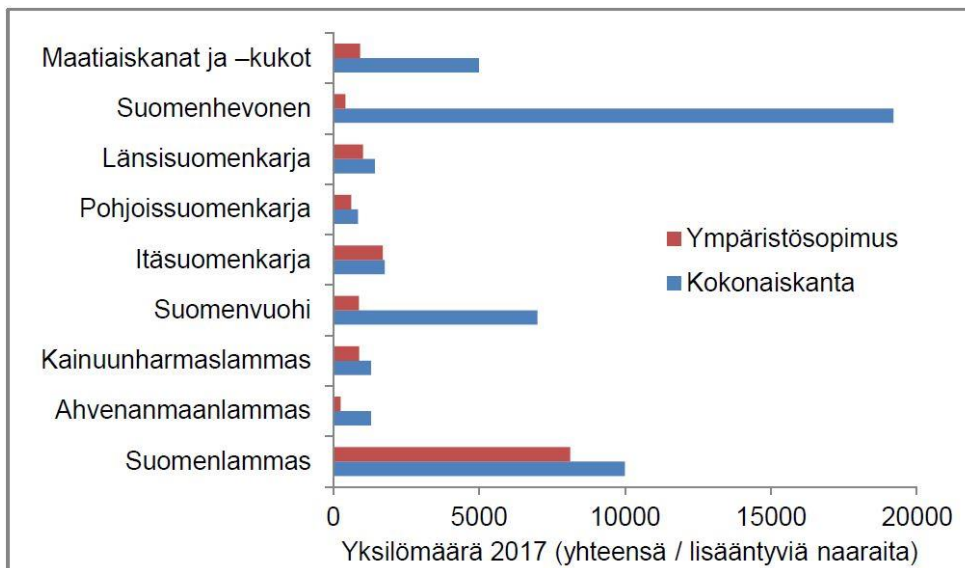
- **M11** Luonnonmukainen tuotanto hyödyttää etenkin peltolinnustoa.
- Luomuala hyvässä kasvussa, rahoituksen riittävyys turvattava.
- Luomusta saataisiin eniten luontohyötyjä isoilla peltolakeuksilla.
- **M13** Luonnonhaittakorvaus ja **M14** Eläinten hyvinvointikorvaus turvaavat laajamittaisen maatalouden jatkuvuutta.
 - Pysyville laitumille olisi hyvä määritellä minimihoidon taso LHK:n vastineeksi.

Geenivarojen suojelussa sekä hyvää että parannettavaa

- Alkuperäisrotujen hoidon ympäristösopimukset ovat toimineet hyvin.
- Voitaisiinko rahoitusta kohdentaa **laadullisin** perustein, eli korkeampana geneettistä monimuotoisuutta enemmän lisääville?
- In situ -geenipankkien yleinen toimintarahoitus tulisi saada turvattua.
- Alkuperäislajikkeiden säilyttämisestä on tehty hyvin vähän sopimuksia.
- Tukitasoa tulisi selvästi korottaa, jotta toimenpide alkaisi kiinnostaa.

Ympäristösopimusten piirissä olevat alkuperäisrotujen eläimet

- Eri nauta- ja lammasrodut varsin kattavasti ympäristösopimuksissa.
- Suomenhevosen ja maatiaiskanat ovat suurelta osin ei-viljelijöiden omistuksessa → siksi tuen merkitys jäänyt vähäiseksi.

Kehittämistä kaipaavia toimenpiteitä

- **Kurkিপeltojen ympäristösopimus:** valmistelu on jo käynnissä. Kurjille ja hanhille eriytetyt toimenpiteet?
- **Alkuperäislajikkeiden ylläpitosopimus:** valmistelu myös käynnissä. Onko tahtotilaa tukitason korottamiseen?
- **Hankemuotoiset toimenpiteet M07.1, M07.6:** Lumo-hankkeiden lisäämiseksi tulisi saada motivoitua mukaan uudenlaisia hakijoita. Piiritai keskusjärjestöiltä paikallisyhdistyksille tukea hankebyrokratiassa? Onko alueilla ylipäättään halukkuutta rahoittaa lumo-hankkeita?
- **Suojavyöhykkeet:** hyväksytäänkö se, että ilmoitusmenettelyllä osa lohkoista sijoittuu heikosti? Syökö liikaa määrärahoja vaikuttavammilta toimenpiteiltä?

KIITOS!

